

Lämpöyrittäjätoiminta vuonna 2013

*Tutkimusvastaava Riitta Backman
Tutkija Kari Vuorio*

Kuva 1. Pusulan aluelämpölaitos. Kuva: Kari Vuorio

Vuoden 2013 lopussa Suomessa toimi 533 lämpöyrittäjien hoitamaa lämpölaistoa. Niiden käyttämä vuotuinen metsähakkeen määrä oli noin 1,34 miljoonaa irtokuutiometriä. Tämän lisäksi lämpöyritykset käyttivät muita puupolttoaineita yhteensä noin 0,2 miljoonaa irtokuutiometriä. Näiden yritysten lämpöliiketoiminnan yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 50–70 miljoonaa euroa ja kokonaisliikevaihto noin 110–130 miljoonaa euroa. Yritysten työllistämisaikutus oli 600–700 henkilöä.

Lämpöyritysten kannattavuuden kehitystä selvitettiin lämpöyritysinventoinnin yhteydessä ensimmäistä kertaa vuonna 2013. Tuolloin tarkasteltiin kannattavuuden kehitystä vuosien 2010–2012 välisenä aikana. Aineistona olivat 31 yrityksen tilinpäätöstiedot. Tutkimusaineisto valittiin ositetulla otannalla Työtehoseuran ylläpitämästä lämpöyrittäjätiedoista. Otoksessa huomioitiin yritysten perusjoukko siten, että otokseen tuli yrityksiä eri alueilta sa-

massa suhteessa kuin yritykset alueellisesti sijoittuvat. Tutkimuksessa mukana olleiden yritysten liikevaihdot vaihtelivat noin 100 000 eurosta hieman yli viiteen miljoonaan euroon.

Tällä kertaa selvitettiin samojen yritysten talouden tunnusluvut vuoden 2013 ajalta. Aineistona olivat 27 yrityksen tilinpäätöstiedot. Neljästä edellisestä vuonna mukana olleesta yrityksestä ei ollut saatavilla tilinpäätösaineistoja.

Vuodesta 2002 alkaen lämpöyrittämisen kehitystä on seurattu vuosittain siten, että uusien laitosten tiedot on koottu pääosin Metsäkeskusten puuenergianeuvojien keräämistä tiedoista ja polttoaineiden käyttömäärät on arvioitu TTS:n lämpöyrittäjätietojen ja Metsäntutkimuslaitoksen keräämien puupolttoaineiden käyttötietojen avulla. Lämpöyrittäjien vuonna 2013 käyttämien polttoaineiden kokonaismäärät arvioitiin TTS:n lämpöyrittäjätietojen ja Metsäntut-

kimuslaitoksen Puupolttoaineiden käyttö energiantuotannossa -tilaston avulla. Niiden lämpölaitosten osalla, joiden polttoaineiden käyttömääristä ei saatu suoraan tietoja, käyttömäärien arvioinnin pohjana käytettiin joko TTS:n aiemmin keräämiä polttoaineiden vuotuisia käyttömääriä tai uusien, vuonna 2013 käynnistyneiden laitosten laitostoon ja -tyypin perusteella tehtyjä käyttömääräarvioita.

Lämpöyrittäjien metsähakkeen käyttömäärä vuonna 2013 oli noin 1,34 miljoonaa irtokuutiometriä. Lämpöyrittäjien osuus lämpö- ja voimalaitosten käyttämästä metsähakkeen kokonaismäärästä oli siten noin seitsemän prosenttia. Lisäksi lämpöyrittäjät käyttivät muita puupolttoaineita yhteensä reilut 200 000 irtokuutiometriä sekä polttoturvetta arviolta noin 50 000 irtokuutiometriä.

Lämpöyrittäjä hoitaa keskimäärin kahta tai useampaa lämpölaitosta. Yrityksistä noin puolet on osakeyhtiö- tai osuuskuntamuotoisia ja puolet osuuskuntamuotoisia yrittäjärenkaita tai maatalous- tai maaseutuyrityksiä. Yhä useammin lämpöyrittäjä tarjoaa lämmön kokonaistoimitusta, joka sisältää myös lämpölaitosinvestoinnin.

Polttoaineiden käyttö

Valtaosassa lämpöyrittäjien hoitamista lämpölaitoksista käytettiin pääpolttoaineena metsähaketta, jonka osuus oli noin 90 prosenttia laitosten kiinteiden polttoaineiden käyttömäärästä. Varsinkin Etelä-Suomen alueella kierrätyspuun käyttö on lisääntynyt, kuinka paljon, niin sitä on vaikeata arvioida tarkasti. Lämpöyrittäjät käyttivät metsähaketta vuonna 2013 noin 1,34 miljoonaa irtokuutiometriä. Lämpöyrittäjien puupolttoaineiden käyttömäärät polttoaineen energiasisällön mukaan vuonna 2013 on esitetty (Taulukossa 1). Lämpöyrittäjien osuus lämpö- ja voimalaitosten käyttämästä metsähakkeen kokonaismäärästä oli noin seitsemän prosenttia. Lämpöyrittäjillä valtaosa hakkeen raaka-aineista on pienpuuta, lämmöntuotannossa ei juuri käytetä hakkuutahteita tai kantoja ja juurakoita. Muiden kuin kierrätyspuun käyttömäärät ovat vuosina 2002–2013 kasvaneet metsähakkeen käyttöä hitaammin. Kierrätyspuun käyttö on lisääntynyt varsinkin Etelä-Suomessa ja muiden kasvukeskusten liepeillä.

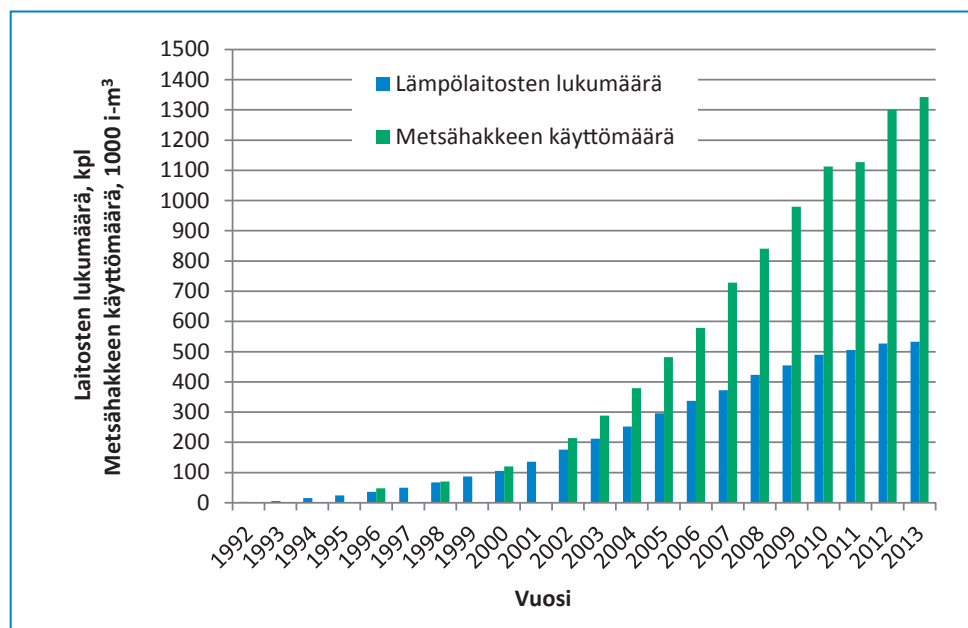
Taulukko 1. Lämpöyrittäjien hoitamien lämpölaitosten puupolttoaineiden arvioitu käyttö alueittain vuonna 2013.

Polttoaine	Etelä- Suomi	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	Koko maa
	irtom ³ /a				
Metsähake	270 000	642 000	296 000	134 000	1 342 000
Sahauspintahake ¹⁾	6900	9 900	8 400	2 900	28100
Puru ja kuori ²⁾	4 500	23 000	15 000	1 100	43 600
Pelletti ja briketti	11 000	12 000	6 000	450	29 450
Muu puupolttoaine ³⁾	27 000	47 000	4 200	6 400	84 600
Yhteensä	319 400	733 900	329 600	144 850	1 527 750

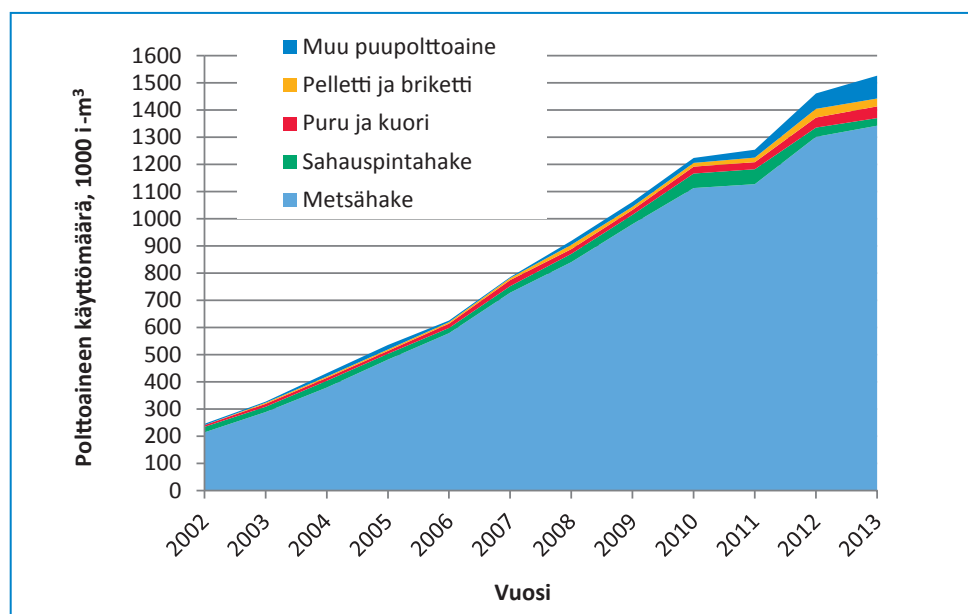
¹⁾ Sahauspinoista, rimoista, tasauspätkistä yms.

²⁾ Sahanpuru, kutterinlastu, hiontapöly, kuoret yms.

³⁾ Kierrätyspuu, halko ym.

Kuva 2. Lämpöyrittäjien hoitamien lämpölaitosten lukumäärän ja laitosten metsähakkeen vuotuisen käyttömäärän kehittyminen vuosina 1992–2013.

Kuva 3. Lämpöyrittäjien hoitamien lämpölaitosten puupolttoaineiden vuotuisen käyttömäärän kehittyminen vuosina 2002–2012.

Lämpölaitosten lukumäärä

Vuoden 2013 lopussa Suomessa oli toiminnassa noin 533 lämpöyrittäjien hoitamaa lämpölaitosta. Lämpöyrityksiä oli vähemmän kuin laitoksia, sillä osa yrityksistä hoiti useampaa laitosta. Joitakin lähinnä yksityisille asiakkaille lämpöä toimittavia laitoksia puuttuu luvuista ja osa laitoksista on saatanut siirtyä myös takaisin kuntien hoitoon.

Lähes kolmasosa laitoksista oli aluelämpölaitoksia. Loput laitoksista olivat kiinteistökohtaisia laitoksia. Lämpöyrittäjien hoitamien laitosten yhteenlaskettu kpa-kattilateho kasvoi edellisestä vuodesta prosentilla.

LÄMPÖYRITYSTEN KANNATTAVUUDEN KEHITYS

Edellisessä selvityksessä lämpöyritysten kannattavuus oli parantunut vuodesta 2010 vuoteen 2012 kaikilla vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja kannattavuuden tunnusluvuilla mitaten. Myös yritysten liikevaihto on kasvanut: liikevaihdon mediaani oli vuonna 2010 noin 240000 euroa ja kasvoi siitä vuoteen 2012 mennessä noin 370000 euroon. Vuonna 2013 selvityksessä mukana olleiden yritysten liikevaihdon mediaani oli 340000 euroa eli hieman vähemmän kuin vuonna 2012.

Käyttökateprosentti kertoo yrityksen liikevoiton tuloksen ennen poistoja ja rahoituseriä. Lämpöyritysten käyttökateprosentin mediaani kasvoi vuodesta 2010 vuoteen 2012 25 prosentista 32 prosenttiin. Vuonna 2013 käyttökateprosentin mediaani oli 26 eli tällä tunnusluvulla mitaten kannattavuus olisi hieman laskenut. Teollisuudessa käyttökateprosentin vaihteluvälinä pidetään yleisesti 10–25 prosenttia, joten edelleenkin tässä selvityksessä mukana olleiden lämpöyritysten käyttökate oli erittäin hyvällä tasolla. Käyttökateprosentille ei ole yleispätevää tavoitearvoa, joten sitä on järkevintä verrata saman toimialan yritysten kesken.

Liiketulosprosentti kertoo, kuinka paljon varsinainen liiketoiminta tuottaa, eli mitä jää jaettavaksi rahoittajille ja verottajalle. Lämpöyritysten liiketuloksen mediaani oli kasvanut kahdeksasta prosentista 15 prosenttiin vuosina 2010–2012. Vuonna 2013 liiketulos oli noin 13 prosenttia. Hyvänä lukuna pidetään yli 10 prosenttia eli vaikka kannattavuus liiketuloksella mitaten onkin hieman laskenut, se on edelleen hyvällä tasolla.

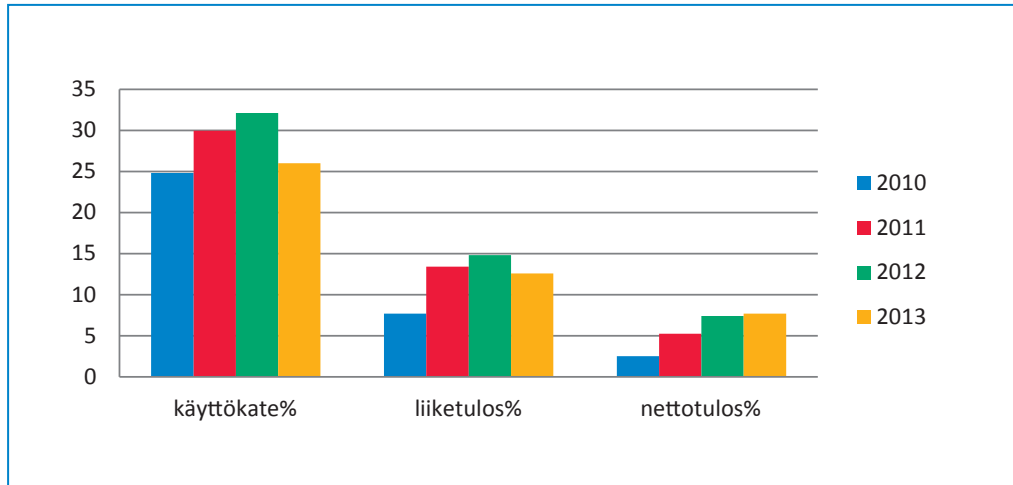
Nettotulosprosentti ilmaisee yrityksen varsinaisen toiminnan tuloksen. Kannattavalla yrityksellä nettotuloksen tulee olla aina positiivinen. Selvitykseen osallistuneilla

yrityksillä nettotulos kasvoi vuosina 2010–2012 2,5 prosentista 7,5 prosenttiin eli varsin hyvälle tasolle. Vuonna 2013 nettotulos oli kasvanut edelleen hieman, mediaanin ollessa 7,7 prosenttia.

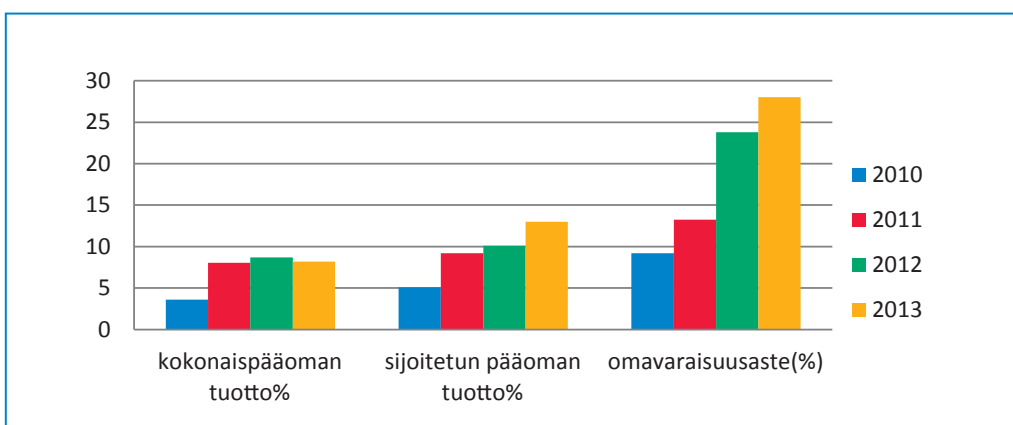
Yritysten keskinäisessä vertailussa käytetään yleisimmin pääoman tuottoastetta. Se on käyttökelpoinen myös erityyppisten liike-toimintojen vertailuun.

Tutkimuksessa mukana olleiden yritysten sijoitetun pääoman tuotto (mediaani) oli vuonna 2010 viisi prosenttia. Vuonna 2011 se oli yhdeksän prosenttia ja vuonna 2012 hieman yli 10 prosenttia. Vuonna 2013 päästiin peräti 13 prosenttiin. Kokonaispääoman tuotto kasvoi vuodesta 2010 vuoteen 2012 neljästä prosentista yhdeksään. Vuonna 2013 se oli hieman edellisvuotta alhaisempi, noin 8 prosenttia.

Sijoitetun pääoman tuoton pitäisi pitkällä aikavälillä ylittää yleinen korkotaso tai muuten yrityksen omaisuus kannattaisi ainakin teoriassa myydä ja tallettaa rahat pankkiin. Pääoman tuottotavoitteen pitäisi olla sitä korkeampi, mitä riskipitoisempi yritys tai sen toimiala on.

Kuva4. Yritysten kannattavuuden kehitys vuosina 2010–2013 (mediaani).

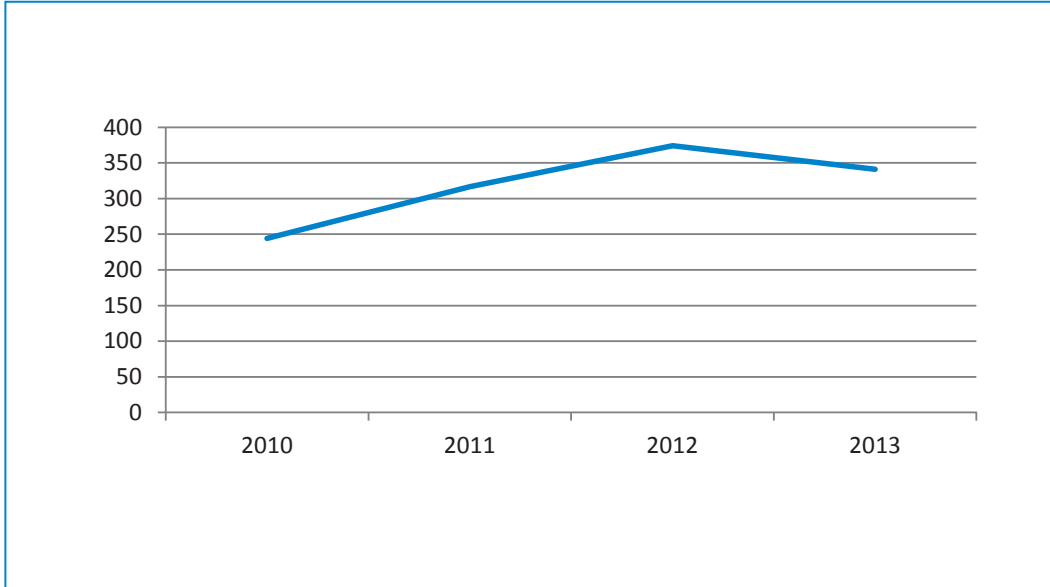

Kuva5. Yritysten pääomien tuoton ja vakavaraisuuden kehitys vuosina 2010–2013 (mediaani).

Itella Green

Hinta 4,70 € Jälkipainos sallittu vain TTS:n kautta, ISSN-L 1799-5493, ISSN 1799-5493 (Painettu), ISSN 1799-5531 (Verkkojulkaisu), SP-Paino Oy, Nurmijärvi 2014

Kuva 6. Yritysten liikevaihdon kehitys vuosina 2010–2013 (1000€, mediaani).

Yritysten vakavaraisuus tyydyttävällä tasolla

Vakavaraisuutta voidaan mitata tutkimalla yrityksen oman ja vieraan pääoman välistä suhdetta. Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusaste on taseen oman pääoman suhde koko pääomaan.

Lämpöyritysten omavaraisuus parani huomattavasti vuodesta 2010 vuoteen 2012. Vuonna 2010 omavaraisuusasteen mediaani oli yhdeksän prosenttia. Vuonna 2011 se oli 13 prosenttia ja vuonna 2012 jo 24 prosenttia. Omavaraisuus parani edelleen vuonna 2013, ollen 28 prosenttia. Omavaraisuusasteelle annettujen ohjeiden mukaan lämpöyritysten omavaraisuus jää kuitenkin tyydyttävälle tasolle (20–40%). Alle 20 prosentin omavaraisuutta pidetään heikkona. Suunta on kuitenkin selkeästi parempaan eli se kertoo siitä, että tilikausien tuloksesta on pystytty lyhentämään yrityksen velkoja.

Yritysten maksuvalmius kunnossa

Maksuvalmiuden tunnusluvulla mitataan yrityksen rahoituksen riittävyttä yrityksen sitoumusten hoitamiseen. Maksuvalmius kertoo, onko yrityksen kassassa rahaa menojen maksamiseen.

Tavanomaisimmat maksuvalmiuden tunnusluvut ovat Quick Ratio ja Current Ratio. Quick Ratioissa verrataan yrityksen nopeasti rahaksi vaihdettavien varojen riittämistä lyhytaikaisten velvoitteiden hoitoon. Se mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudella. Lämpöyritysten Quick Ratio oli kaikkina neljänä vuonna noin yksi, jota pidetään suhteellisen hyvänä lukuna. Vaihdo-omaisuuden huomioiva Current Ratio jäi sen sijaan tyydyttävälle tasolle, vuosien 2010–2013 mediaani oli 1,5 (>2 hyvä).

Maksuvalmiuden kehittyminen riippuu kassavirrasta. Hyvä maksuvalmius luo turvallisuutta, kattaa yllättävät menot ja mahdollistaa häiriöttömän toiminnan silloinkin kun kassavirta on negatiivinen. Maksuvalmiuden

tunnusluvut kuvaavat kuitenkin ainoastaan tilinpäätöshetken tilannetta ja yrityksen maksuvalmius saattaa tilikauden aikana vaihdella huomattavastikin.

Lämpöyrittäjyydestä on myös muodostumassa monen yrittäjän päätoimiala. Kuitenkin työntekijöiden määrällä katsottuna lämpöyritykset ovat erittäin pieniä. Yritykset työllistävät keskimäärin noin yhden henkilön. Kunnat ovat edelleen lämpöyrittäjien tärkein asiakasryhmä, mutta yksityisten asiakkaiden määrä on voimakkaasti lisääntynyt viime vuosien aikana. Viime vuosina lämpölaitosten kasvussa on tapahtunut pientä tasaantumista, vuosittainen kasvunmäärä jää suhteellisen pieneksi verrattuna sitä alkuvuosien kasvun määrään. Tämän hetken taloudellinen tilanne, pankkien lainakorkojen nousu ja lainaehtojen tiukentuminen, uusien yrittäjien ja varsinkin uusien sopivien kohteiden löytäminen vaikeuttavat uusien lämpölaitosten syntyä.

TTS TYÖTEHOSEURA
PL 5, (Kiljavantie 6), 05201 Rajamäki, puh. (09) 2904 1200
Päätoimittaja: Anna-Maija Kirkkari
Taitto: Kaija Laaksonen
TTS, Box 5, FI-05201 Rajamäki, Finland
tel. +358 9 2904 1200
www.tts.fi, www.ttskauppa.fi, asiakaspalvelu@tts.fi

